

EVALUATION OF THE ACQUISITION OF SKILLS DIRECTLY OFFERED IN THE FOURTH GRADE COURSE OF SOCIAL STUDIES

(DÖRDÜNCÜ SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE DOĞRUDAN VERİLECEK
BECERİLERİN KAZANILMA DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ)

Zerrin Tuğçe ÇİÇEKLYURT¹
Mehmet Kaan DEMİR²

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal to what extent the fourth grade students in the primary schools in the city of Çanakkale have acquired the skills directly offered in the course of Social Studies. The study is a descriptive study since it aims to reveal the situation as it exists. The study was carried out by means of general screening model. The population of the study consists of fourth grade students at the primary schools in the city of Çanakkale. The "Scale of Directly Offered Skills" of 48 questions that is developed by the researchers and used to measure 8 directly offered skills was utilized in the study as the data collection tool. The selection of samples was performed by means of random sampling in the population. A total of 397 fourth grade students were selected in the study. Statistical Package for the Social Sciences (SPSS-22) program was used in the data analysis. The study utilized the techniques of frequency, percentage, and independent samples t-Test methods. That the students marked scores close to the maximum possible score in all of the 8 directly offered skills planned to be acquired by students in the course of social studies, indicates that these skills have been acquired by the students. In terms of achievement in social studies course, there has been a significant difference in favor of the students with high achievement in social studies course in all of the areas of 8 directly offered skills.

Keywords: Social sciences, social studies, social studies curriculum, skill.

ÖZ

Araştırmanın amacı dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde doğrudan verilecek becerilerin kazanılma durumunun değerlendirilmesidir. Araştırma genel tarama modelinde bir çalışma olarak düzenlenmiştir. Araştırmanın evrenini Çanakkale ilinde bulunan ilkokulların dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen 48 sorudan oluşan "Doğrudan Verilecek Beceriler Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma, random olarak seçilen toplam 397 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Verilerin analizi için SPSS-22 paket programı kullanılmış, frekans, yüzde ve bağımsız gruplar için t-testi tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre 8 doğrudan verilecek becerinin tamamında da dördüncü sınıf öğrencilerinin azami puana yakın puan almaları bu becerilerin öğrencilerce yeterli düzeyde kazanıldığını ortaya koymuştur. Ayrıca sosyal bilgiler ders başarısı yüksek olan öğrencilerin doğrudan verilecek becerilerin tamamında anlamlı olarak diğer öğrencilerden fazla puan aldıkları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilimler, sosyal bilgiler, sosyal bilgiler programı, beceri.

¹Sınıf Öğretmeni, Tekirdağ Doğa Koleji, tugce.cicekliyurt@gmail.com

²Doç.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mkdemir2000@yahoo.com

SUMMARY

Introduction

Social studies has been one of the main courses of the primary or elementary schools in Turkey for almost 60 years. The course of social studies, following the course of life sciences, has an important role in the acquisition of basic skills related to social life of students since its introduction in the curricula. The question that how successful the programs implemented since 2005 and prepared with a constructivist approach are in practice has been the main problem of the research in the recent years. The course of social studies is one of the most fundamental courses that emphasize on the acquisition of direct skills and values within the revised curriculum implemented for nearly 10 years. Furthermore, there are an insufficient number of studies on the acquisition of directly offered skills and values in the course of social studies. This study is a pioneering work to reveal to what extent the fourth grade students have acquired the skills directly offered in the course of social studies.

Purpose of the Study

The aim of this study is to reveal to what extent the fourth grade students in the primary schools in the city of Çanakkale have acquired the skills directly offered in the course of Social Studies. The study further aims to achieve the following sub-objectives:

- What is the situation of the acquisition of directly offered skills in the fourth grade students in the course of Social Studies?
- Does the acquisition of directly offered skills in the fourth grade students in the course of Social Studies vary significantly in terms of *their gender*?
- Does the acquisition of directly offered skills in the fourth grade students in the course of Social Studies vary significantly in terms of *their economic level*?
- Does the acquisition of directly offered skills in the fourth grade students in the course of Social Studies vary significantly in terms of *class size*?
- Does the acquisition of directly offered skills in the fourth grade students in the course of Social Studies vary significantly in terms of *their achievement in social studies course*?

Method

The study is a descriptive study since it aims to reveal the situation as it exists. The study was carried out by means of general screening model. The population of the study consists of 4th grade students at the primary schools in the city of Çanakkale. The selection of samples was performed by means of random sampling in the population. A total of 397 fourth grade students were selected in the study with 4 variables. The variables are gender, parental economic status, class size, and achievement in social studies course.

Data Collection Tools

The "Scale of Directly Offered Skills" of 48 questions that is developed by the researchers and used to measure 8 directly offered skills was utilized in the study as the data collection tool.

The expert opinions of 3 faculty members lecturing the course of "Social Studies Teaching" at different universities were reviewed in the process of the development of the scales. While the questions on which there was a consensus were included in the scales, some of the questions were removed due to being above the level and having the same objective. By means of a reliability analysis, the Cronbach Alpha value of the Scale of Directly Offered Skills was found to be .79.

Data Analysis

The required official approvals that are presented in the attachment were obtained in the process of data collection and the students were asked to answer the questions carefully in the classroom during one course period. The implementation of the scale was performed under the guidance of class teachers and the control of the researcher. Statistical Package for the Social Sciences (SPSS-22) program was used in the data analysis. The study utilized the techniques of frequency, percentage, and independent t-test methods.

Conclusion and Discussion

That the students marked scores close to the maximum possible score in all of the 8 directly offered skills planned to be acquired by students in the course of social studies, indicates that these skills have been acquired by the students.

There has not been a significant difference between the female and male students in terms of the variable of gender in the skills of "Identifying and Using Evidence", "Space Perception", "Reading Tables, Charts and Graphics", "Determining the Cause and Effect Relationship", "Decision Making", and "Using the Library and Reference Resources." A significant difference has been found between the male and female students in terms of the skills of "Structuring Information in Usable Format and Writing" and "Making Comparisons" in favor of the female students. Given the total value of the skills in terms of the variable of gender, there has been a significant difference between the male students and female students in favor of the latter.

There has not been a significant difference between the students in the skills of "Reading Tables, Charts and Graphics" and "Determining the Cause and Effect Relationship" in terms of parental economic status. In the analysis of the skills of "Making Comparisons", "Identifying and Using Evidence", "Structuring Information in Usable Format and Writing", "Space Perception", "Decision Making", and "Using the Library and Reference Resources", there has been a significant difference between the students with a moderate parental economic status and the students with a high parental economic status in favor of the latter.

There has not been a significant difference in terms of class size between the students with a class size of 21-30 students and those with a class size of 31

students and more in the skills of "Identifying and Using Evidence", "Structuring Information in Usable Format and Writing", "Space Perception", "Making Comparison", "Determining the Cause and Effect Relationship", "Using the Library and Reference Resources." In terms of the skills of "Reading Tables, Charts and Graphics" and "Decision-making", a significant difference has been found between the students with a class size of 21-30 students and those with a class size of 31 students and more in favor of the latter. Given the total value of the skills in terms of class size, there has been a significant difference between the students with a class size of 21-30 students and those with a class size of 31 students and more in favor of the latter.

In terms of achievement in social studies course, there has been a significant difference in favor of the students with high achievement in social studies course in all of the areas of 8 directly offered skills.

GİRİŞ

Günümüz öğretim programı kazanımları arasında önemli yer tutan becerilerin, özellikle son elli yıldır yaşanan sosyal, ekonomik, politik ve teknolojik gelişmeler neticesinde, eğitimcilerin gündemini daha fazla işgal ettiğini görmekteyiz. Eğitim ve öğretim etkinliklerinde becerilerin önem kazanmasının nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz: Yaşamın gittikçe karmaşıklaşması ve eğitilmiş insan sayısının çoğalması, beceri boyutu gelişmiş insanlara olan ihtiyacı arttırmıştır. Buna ilaveten, Bilgi Toplumu'nda iletişimin artması ve bilgi kaynaklarının çeşitlenmesi neticesinde bilgi okuryazarlığıyla ilgili beceri ve nitelikler ön plana çıkmıştır. Ayrıca demokratik toplumlar, demokrasiyi yaşatabilmek için, demokratik hak ve sorumlulukları uygulayabilme, eleştirel ve yaratıcı düşünme gibi beceriler ön plana çıkmıştır (Mutluer, 2013).

Sosyal bilimler, çok geniş anlamda, insanlar arası ilişkileri inceler ve genel olarak, toplumda insan davranışlarıyla ilgilenen disiplinleri içerir. Bu disiplinler için, "Davranış Bilimleri" ya da "Beşeri Bilimler" deyimleri de kullanılmaktadır. Sosyal bilimler, bir topluluğun üyesi olarak bireylerin faaliyetlerini ele alan fikrî veya kültürel ilimlerdir. Bu bağlamda, Sosyal bilimler, bilimsel bir tutumla toplumların incelendiği disiplinlerdir ve ilgilendiği esas konu, gruplar içinde oluşan insan etkinliği, amacı ise, beşerî/insanî anlayışın gelişmesidir (Köstüklü, 2001). Sosyal bilimlerin herkesçe kabul edilen tek biçimli bir tanımı yoktur. Sosyal bilimler genel olarak insana ve insanla ilgili her noktaya temas etmeye çalışan bir disiplin olarak kabul edilmektedir. Tanım çokluğunun söz konusu alanın belirsizliğinden kaynaklandığı düşünülmüş ve bu olumsuz bir durum olarak algılanmıştır. Oysa bu tablo sosyal alanın anlam zenginliğinin bir sonucu olarak da kabul edilebilir (Köktürk, 2006). İnsanla ilgili boyutların genişliği düşünüldüğünde, sosyal bilimler ne kadar geniş kapsamlı olduğu daha iyi görülür (Safran, 2008). Sosyal bilimleri ilköğretim ya da ilköğretim düzeyinde temsil eden derslerden birisi de dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de sosyal bilgiler dersidir.

Sosyal bilgiler, Sosyal bilimlerin bulgu ve ayrıştırılmalarının (analizlerinin) bir toplumda yaşayan insanlar için gerekli olan temel ve ortak öğelerini kapsar. Sosyal bilgilere çeşitli sosyal bilim dallarından özet olarak seçilmiş, öğrencilerin seviyelerine göre sadeleştirilmiş konuları kapsayan ve ilköğretim bölümlerinde okutulan dersin adıdır, denilebilir (Öztürk, 2003). Yarının insanını yetiştirmede önemli rol oynayacak olan Sosyal bilgiler dersinin öğretilmesi konusunda Cumhuriyetten günümüze kadar çeşitli programlar uygulanmıştır. Programların bir kısmı yayınlandığı dönemde başarıyla uygulanmışsa da bazı programların uygulanması konusunda ciddi sorunlarla karşılaşmıştır. Bu sorunlar genelde yeterli altyapının oluşmaması, ülkemizin içinde bulunduğu şartların göz önünde bulundurulmaması ve program içeriğinin sağlıklı bir şekilde oluşturulmaması olarak sıralanabilir (Ambarlı, 2010).

Sosyal bilgiler dersi öğrencilerin dünyayı (insanları, mekânları, kültürleri, sistemleri ve problemleri) öğrenip değerlendirecekleri bir derstir (Parker, 2012). Sosyal Bilgiler insanların yaşamlarını konu alır. Kendi kendimizi ve diğerlerini daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Sosyal Bilgileri tanımlamak tarih ya da coğrafya gibi bir disiplini tanımlamaktan daha zordur. Çünkü Sosyal bilgiler disiplinler arası bir disiplindir ve çok disiplinli bir alandır (Öztürk, 2003). Toplumsal yaşamla ilgili istendik davranışlar bir bütünlük içinde sunulursa, öğrencinin zihinsel gelişimine uygun olur ve öğrenci daha kolay öğrenebilir. İşte bu özelliklerden dolayı Sosyal bilgiler bir bütünlük içinde sunulmalıdır. Çocuğun yaşamı anlaması, karşılaştığı sorunları çözebilmesi ve elde ettiği bilgi, beceri ve duyularını benzer olgu ve olayların çözümünde kullanabilmesi, yani bilgiyi transfer etmesi için toplumsal olay ve olgular bir bütünlük içinde ele alınmalıdır (Sönmez, 1999). Doğanay'a (2004) göre Sosyal bilgiler dersi ilköğretim programı içinde önemli bir yere sahiptir. Zaman içerisinde insanların etkileşiminin ortaya çıkardığı bazı bilgi, değer ve becerileri yeni yetişen kuşağın hizmetine sunması nedeniyle dünyadaki hızlı değişim sosyal bilgiler dersine de yansımıştır. Dünyadaki hızlı değişim genelde tüm eğitim sistemine, özelden sosyal bilgilere önemli görevler yüklemektedir.

2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, bilginin kazanılmasının yanında beceri öğretimine önem vermektedir. Beceri, "öğrencilerde öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan, bir iş yapabilmek veya bir konuyu işleyebilmek için gereken yatkınlık" olarak tanımlanmıştır (Ata, 2006). Sosyal bilgiler öğretim programında beceriler ünite kapsamında doğrudan verilen beceriler, sosyal bilgilere özgü beceriler (sosyal katılım, gözlem, empati, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama, mekânı algılama) ve tüm ilköğretim dersleri için beceriler (araştırma, problem çözme, girişimcilik, karar verme, bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme, yansıtıcı düşünme) olarak değerlendirilebilir. 2005 yılında uygulanmaya başlanan Sosyal bilgiler Öğretim Programında üniteler bazında doğrudan verilmesi istenen 8 beceri vardır ve bu beceriler her bir öğrenme alanına göre ayrı ayrı belirlenmiştir.

Tablo 1. İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programında 4. Sınıflarda Ünite Sonlarında Doğrudan Verilecek Beceriler

Öğrenme Alanı	Doğrudan Verilecek Beceri
Birey ve Kimlik	Kanıt tanıma ve kullanma
Kültür ve Miras	Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde kullanma ve yazma
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	Mekânı algılama
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	Tablo, diyagram ve grafik okuma
Bilim, Teknoloji ve Toplum	Karşılaştırma yapma
Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler	Sebeup – sonuç ilişkisini belirleme
Güç, Yönetim ve Toplum	Karar verme
Küresel Bağlantılar	Kütüphane ve referans kaynaklarını kullanma

Bu beceriler, öğrenme süreci içerisinde kazanılması, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyetler olarak görülmekte ve aynı zamanda öğrencilerin programda yer alan konuları ve etkinlikleri daha kalıcı ve anlamlı olarak öğrenmesine yardım eden unsurlar olarak düşünülmektedir (Safran, 2008).

Sosyal bilgiler bu adla yaklaşık 60 yıldır ülkemizde ilköğretim okullarının ya da ilkokulların temel derslerinden biri olmuştur. Programlarda yer aldığından bu güne kadar hayat bilgisi dersinden sonra öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel becerileri kazandırmada önemli bir misyonu vardır. 2005 yılında uygulanmaya başlanan ve yapılandırmacı bir anlayışla hazırlanan programların uygulamada da ne düzeyde başarılı olduğu son yıllarda yapılan araştırmaların temel problemidir. Yaklaşık 10 yıldır uygulanan yenilenen öğretim programlarının içinde doğrudan beceri ve değer kazandırmaya önem veren en temel ders sosyal bilgilerdir. Bununla birlikte sosyal bilgiler dersinde doğrudan beceri ve değer kazanımını konu edinen yeterli çalışma yoktur. Bu çalışma dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde doğrudan verilecek becerileri ne ölçüde kazandığını ortaya koymaya çalışan öncül çalışmalardan biridir. Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında, sosyal bilgiler konu başlıkları altında sayısız çalışma yer aldığı görülür. Ancak doğrudan verilecek becerilere ilişkin araştırma sayısı yok denecek kadar azdır. Yapılan bu çalışmada ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler ders programında ünite sonlarında yer alan sekiz doğrudan verilecek becerinin kazanılma düzeyi araştırılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma Çanakkale ilindeki ilkokullarda öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal bilgiler dersinde doğrudan verilecek becerileri ne ölçüde kazandıklarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın aşağıdaki alt amaçlara ulaşılması hedeflenmiştir.

1. Sosyal bilgiler dersinde 4. sınıf öğrencilerinin doğrudan verilecek becerileri *kazanma durumları nedir?*

2. Sosyal bilgiler dersinde 4. sınıf öğrencilerinin doğrudan verilecek becerileri kazanma durumları öğrencilerin *cinsiyetine* göre anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?
3. Sosyal bilgiler dersinde 4. sınıf öğrencilerinin doğrudan verilecek becerileri kazanma durumları öğrencilerin *ekonomik düzeylerine* göre anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?
4. Sosyal bilgiler dersinde 4. sınıf öğrencilerinin doğrudan verilecek becerileri kazanma durumları öğrencilerin *sınıf mevcuduna* göre anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?
5. Sosyal bilgiler dersinde 4. sınıf öğrencilerinin doğrudan verilecek becerileri kazanma durumları öğrencilerin *sosyal bilgiler ders başarısına* göre anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma var olan durumu olduğu şekliyle ortaya koymayı amaçladığı için betimsel bir çalışmadır. Araştırma genel tarama modelinde bir çalışma olarak düzenlenmiştir. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2012).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Çanakkale ilinde bulunan ilkokulların 4. sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Bu evren içerisinde rastgele örnekleme yapılarak örneklem belirlemesi yoluna gidilmiştir. Toplam 397 dördüncü sınıf öğrencisine ulaşılan çalışmada değişken olarak 4 unsur seçilmiştir. Bunlar, cinsiyet, ailenin ekonomik durumu, sınıf mevcudu ve sosyal bilgiler ders başarısıdır.

Araştırmada ele alınan değişkenlerin örneklem içindeki frekans ve yüzde değerleri Tablo 1de verilmiştir.

Tablo 2. Değişkenlerin Frekans ve Yüzde Oranları

	Değişken	f	%
Cinsiyet	Kız	199	50,1
	Erkek	198	49,9
	<i>Toplam</i>	397	100
Aile ekonomik durumu	Orta	148	37,3
	İyi	249	62,7
	<i>Toplam</i>	397	100
Sınıf mevcudu	21-30	273	68,8
	31 ve üzeri	124	31,2
	<i>Toplam</i>	397	100
Sosyal bilgiler ders başarısı	Orta	95	24,0
	İyi	302	76,0
	<i>Toplam</i>	397	100

Tablo 2'ye 'Cinsiyet' değişkeni açısından bakıldığında araştırmanın örneklemini oluşturan 397 öğrencinin 199'u (%50,1) kız öğrencilerden, 198'i (%49,9) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. 'Ailenin Ekonomik Durumu' değişkeni açısından bakıldığında araştırmanın örneklemini oluşturan 397 öğrencinin 148'i (%37,3) aile ekonomik durumu orta düzeyde olan öğrencilerden, 249'u (%62,7) ise aile ekonomik durumu iyi düzeyde olan öğrencilerden oluşmaktadır. Ailesinin ekonomik durumu (sınıf öğretmeni tarafından) kötü olarak değerlendirilen bir öğrenci çıkmaması ilginç bir durumdur. 'Sınıf Mevcudu' değişkeni açısından bakıldığında araştırmanın örneklemini oluşturan 397 öğrencinin 273'ünün (%68,8) sınıf mevcudu 21-30 arası, 124'ünün (%31,2) sınıf mevcudu 31 ve üzeri durumdadır. Örneklem içerisinde 20 ve 20'nin altında öğrenciye sahip sınıf olmadığı görülmektedir. 'Sosyal Bilgiler Ders Başarısı' değişkeni açısından bakıldığında araştırmanın örneklemini oluşturan 397 öğrencinin 95'i (%24,0) orta düzeyde başarı göstermekte iken 302'si (%76,0) iyi düzeyde başarı göstermektedir. Örneklemde sosyal bilgiler başarı düzeyi kötü olan öğrenci yoktur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen 8 doğrudan verilecek beceriyi (Kanıt tanıma kullanma, Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma, Mekânı algılama, Tablo, diyagram ve grafik okuma, Karşılaştırma yapma, Sebep – sonuç ilişkisini belirleme, Karar verme, Kütüphane ve referans kaynakları kullanma) ölçen 48 soruluk "Doğrudan Verilecek Beceriler Ölçeği" kullanılmıştır.

Ölçeklerin geliştirilme sürecinde farklı üniversitelerde "Sosyal Bilgiler Öğretimi" dersini veren 3 öğretim üyesinin uzman olarak görüşü alınmıştır. Fikir birliği olan sorular ölçeklerin bünyesinde bırakılırken bazı sorular düzey üstü, bazıları da aynı amaca dönük olma sebepleriyle ölçeklerden çıkartılmıştır. Verilerin toplanması aşamasında gerekli resmi izinler alındıktan sonra öğrencilerden sınıf içinde birer ders saati boyunca dikkatli bir şekilde cevap vermeleri istenmiştir. Dördüncü sınıfın öğretim yılı sonunda sınıf öğretmenleri gözetiminde, araştırmacının denetiminde Doğrudan Verilecek Beceriler Ölçeğinin uygulaması yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için Statistical Package for the Social Sciences (SPSS-22) paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde ve bağımsız gruplar için t-Testi tekniklerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Doğrudan Verilecek Becerilerin Kazanılma Durumlarının Analizi

Araştırmanın ilk alt amacı olan ‘4. sınıf öğrencilerinin Sosyal bilgiler dersinde doğrudan verilecek beceriler kapsamındaki becerileri kazanma durumları nedir?’ sorusunun yanıtları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3. Beceri Puanlarının Genel İstatistiği

Beceriler	N	\bar{X}	S	Alınabilecek Asgari Puan	Alınan Asgari Puan	Alınabilecek Azami Puan	Alınan Azami Puan
Kanıt tanıma kullanma	397	11,17	1,11	4,00	5,00	12,00	12,00
Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma	397	10,34	1,56	4,00	4,00	12,00	12,00
Mekânı algılama	397	10,51	1,46	4,00	5,00	12,00	12,00
Tablo, diyagram ve grafik okuma	397	5,15	1,16	0,00	0,00	6,00	6,00
Karşılaştırma yapma	397	12,83	2,28	0,00	2,00	15,00	15,00
Sebepler – sonuç ilişisini belirleme	397	4,44	1,86	0,00	0,00	6,00	6,00
Karar verme	397	13,52	1,81	5,00	5,00	15,00	15,00
Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	397	10,48	1,75	4,00	4,00	12,00	12,00

Tablo 3, dördüncü sınıfta öğrenim gören 397 öğrenci katılımı üzerinden değerlendirildiğinde 4 likert tipi soruyla ölçülen ‘Kanıt Tanıma Kullanma’ becerisinin 11,17 ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Bu beceride alınabilecek asgari puan 4,00 iken alınan asgari puanın 5,00 olduğu görülmektedir. Alınabilecek azami puan ile alınan azami puanın 12,00 (aynı) olduğu saptanmıştır. 12 azami puan üzerinden ortalama 11,17 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Kanıt Tanıma Kullanma’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli oldukları belirtilebilir.

4 likert tipi soruyla ölçülen ‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma’ becerisinin 10,34 ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Bu beceride alınabilecek asgari puan ile alınan asgari puanın 4,00 (aynı) olduğu görülmektedir. Alınabilecek azami puan ile alınan azami puanın da 12,00 (aynı) olduğu saptanmıştır. 12 azami puan üzerinden ortalama 10,34 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli oldukları anlaşılmaktadır.

4 likert tipi soruyla ölçülen ‘Mekânı Algılama’ becerisinin 10,51 ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Bu beceride alınabilecek asgari puan 4,00 iken alınan asgari puanın 5,00 olduğu görülmektedir. Alınabilecek azami puan ile alınan azami puanın 12,00 (aynı) olduğu saptanmıştır. 12 azami puan üzerinden ortalama

10,51 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Mekânı Algılama’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli durumdadırlar.

6 doğru-yanlış sorusuyla ölçülen ‘Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma’ becerisinin 5,15 ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Bu beceride alınabilecek asgari puan ile alınan asgari puanın 0,00 (aynı) olduğu görülmektedir. Alınabilecek azami puan ile alınan azami puanın da 6,00 (aynı) olduğu saptanmıştır. 6 azami puan üzerinden ortalama 5,15 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli oldukları ortaya çıkmıştır.

15 benzerlik-farklılık sorusuyla ölçülen ‘Karşılaştırma Yapma’ becerisinin 12,83 ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Bu beceride alınabilecek asgari puan 0,00 iken alınan asgari puanın 2,00 olduğu görülmektedir. Alınabilecek azami puan ile alınan azami puanın 15,00 (aynı) olduğu saptanmıştır. 15 azami puan üzerinden ortalama 12,83 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Karşılaştırma Yapma’ becerisinde yeterlidirler.

6 sebep-sonuç sorusuyla ölçülen ‘Sebep – Sonuç İlişisini Belirleme’ becerisinin 4,44 ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Bu beceride alınabilecek asgari puan ile alınan asgari puanın 0,00 (aynı) olduğu görülmektedir. Alınabilecek azami puan ile alınan azami puanın da 6,00 (aynı) olduğu saptanmıştır. 6 azami puan üzerinden ortalama 4,44 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Sebep – Sonuç İlişisini Belirleme’ becerisinde yeterli oldukları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte diğer becerilere oranla ortalamanın düşük kaldığı da dikkat çekmektedir.

5 likert tipi soruyla ölçülen ‘Karar Verme’ becerisinin 13,52 ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Bu beceride alınabilecek asgari puan ile alınan asgari puanın 5,00 (aynı) olduğu görülmektedir. Alınabilecek azami puan ile alınan azami puanın da 15,00 (aynı) olduğu saptanmıştır. 15 azami puan üzerinden ortalama 13,52 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Karar Verme’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli oldukları görülmektedir.

4 likert tipi soruyla ölçülen ‘Kütüphane ve Referans Kaynakları Kullanma’ becerisinin 10,48 ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Bu beceride alınabilecek asgari puan ile alınan asgari puanın 4,00 (aynı) olduğu görülmektedir. Alınabilecek azami puan ile alınan azami puanın da 12,00 (aynı) olduğu saptanmıştır. 12 azami puan üzerinden ortalama 10,48 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Kütüphane ve Referans Kaynakları Kullanma’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli oldukları ifade edilebilir.

8 doğrudan verilecek becerinin tamamında da dördüncü sınıf öğrencilerinin azami puana yakın puan almaları bu becerilerin öğrencilerce kazanıldığının göstergesidir. Somut işlem döneminden soyut işlem dönemine geçiş aşamasındaki dördüncü sınıf öğrencilerinin üst düzey düşünmeye temel olan 8 doğrudan verilecek beceriyi kazanmış olmaları ortaokul için önemli bir durumdur.

Doğrudan Verilecek Becerilerin ‘Cinsiyet’ Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında araştırmanın ikinci alt amacı olan ‘4. sınıf öğrencilerinin Sosyal bilgiler dersinde doğrudan verilecek beceriler kapsamındaki becerileri kazanma durumları öğrencilerin *cinsiyetine* göre anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?’ sorusunun yanıtlarını bulmak için Bağımsız Gruplar için t-Testi uygulanmıştır.

Tablo 4. Becerilerin “Cinsiyet” Değişkenine Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Beceriler	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p																																																																																					
Kanıt tanıma kullanma	Kız	199	11,25	1,05	1,293	0,197																																																																																					
	Erkek	198	11,10	1,18			Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma	Kız	199	10,54	1,42	2,579	0,010*	Erkek	198	10,14	1,66	Mekânı algılama	Kız	199	10,44	1,39	1,013	0,312	Erkek	198	10,59	1,52	Tablo, diyagram ve grafik okuma	Kız	199	5,27	1,13	2,031	0,043*	Erkek	198	5,04	1,17	Karşılaştırma yapma	Kız	199	13,17	2,00	2,930	0,004*	Erkek	198	12,50	2,49	Sebepler – sonuç ilişkisini belirleme	Kız	199	4,44	1,89	0,015	0,988	Erkek	198	4,44	1,83	Karar verme	Kız	199	13,57	1,80	0,537	0,592	Erkek	198	13,47	1,83	Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Kız	199	10,60	1,62	1,415	0,158	Erkek	198	10,35	1,87	Ölçeğin Geneli	Kız	199	79,31	7,55	1,976	0,049*	Erkek
Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma	Kız	199	10,54	1,42	2,579	0,010*																																																																																					
	Erkek	198	10,14	1,66			Mekânı algılama	Kız	199	10,44	1,39	1,013	0,312	Erkek	198	10,59	1,52	Tablo, diyagram ve grafik okuma	Kız	199	5,27	1,13	2,031	0,043*	Erkek	198	5,04	1,17	Karşılaştırma yapma	Kız	199	13,17	2,00	2,930	0,004*	Erkek	198	12,50	2,49	Sebepler – sonuç ilişkisini belirleme	Kız	199	4,44	1,89	0,015	0,988	Erkek	198	4,44	1,83	Karar verme	Kız	199	13,57	1,80	0,537	0,592	Erkek	198	13,47	1,83	Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Kız	199	10,60	1,62	1,415	0,158	Erkek	198	10,35	1,87	Ölçeğin Geneli	Kız	199	79,31	7,55	1,976	0,049*	Erkek	198	77,66	9,02								
Mekânı algılama	Kız	199	10,44	1,39	1,013	0,312																																																																																					
	Erkek	198	10,59	1,52			Tablo, diyagram ve grafik okuma	Kız	199	5,27	1,13	2,031	0,043*	Erkek	198	5,04	1,17	Karşılaştırma yapma	Kız	199	13,17	2,00	2,930	0,004*	Erkek	198	12,50	2,49	Sebepler – sonuç ilişkisini belirleme	Kız	199	4,44	1,89	0,015	0,988	Erkek	198	4,44	1,83	Karar verme	Kız	199	13,57	1,80	0,537	0,592	Erkek	198	13,47	1,83	Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Kız	199	10,60	1,62	1,415	0,158	Erkek	198	10,35	1,87	Ölçeğin Geneli	Kız	199	79,31	7,55	1,976	0,049*	Erkek	198	77,66	9,02																			
Tablo, diyagram ve grafik okuma	Kız	199	5,27	1,13	2,031	0,043*																																																																																					
	Erkek	198	5,04	1,17			Karşılaştırma yapma	Kız	199	13,17	2,00	2,930	0,004*	Erkek	198	12,50	2,49	Sebepler – sonuç ilişkisini belirleme	Kız	199	4,44	1,89	0,015	0,988	Erkek	198	4,44	1,83	Karar verme	Kız	199	13,57	1,80	0,537	0,592	Erkek	198	13,47	1,83	Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Kız	199	10,60	1,62	1,415	0,158	Erkek	198	10,35	1,87	Ölçeğin Geneli	Kız	199	79,31	7,55	1,976	0,049*	Erkek	198	77,66	9,02																														
Karşılaştırma yapma	Kız	199	13,17	2,00	2,930	0,004*																																																																																					
	Erkek	198	12,50	2,49			Sebepler – sonuç ilişkisini belirleme	Kız	199	4,44	1,89	0,015	0,988	Erkek	198	4,44	1,83	Karar verme	Kız	199	13,57	1,80	0,537	0,592	Erkek	198	13,47	1,83	Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Kız	199	10,60	1,62	1,415	0,158	Erkek	198	10,35	1,87	Ölçeğin Geneli	Kız	199	79,31	7,55	1,976	0,049*	Erkek	198	77,66	9,02																																									
Sebepler – sonuç ilişkisini belirleme	Kız	199	4,44	1,89	0,015	0,988																																																																																					
	Erkek	198	4,44	1,83			Karar verme	Kız	199	13,57	1,80	0,537	0,592	Erkek	198	13,47	1,83	Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Kız	199	10,60	1,62	1,415	0,158	Erkek	198	10,35	1,87	Ölçeğin Geneli	Kız	199	79,31	7,55	1,976	0,049*	Erkek	198	77,66	9,02																																																				
Karar verme	Kız	199	13,57	1,80	0,537	0,592																																																																																					
	Erkek	198	13,47	1,83			Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Kız	199	10,60	1,62	1,415	0,158	Erkek	198	10,35	1,87	Ölçeğin Geneli	Kız	199	79,31	7,55	1,976	0,049*	Erkek	198	77,66	9,02																																																															
Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Kız	199	10,60	1,62	1,415	0,158																																																																																					
	Erkek	198	10,35	1,87			Ölçeğin Geneli	Kız	199	79,31	7,55	1,976	0,049*	Erkek	198	77,66	9,02																																																																										
Ölçeğin Geneli	Kız	199	79,31	7,55	1,976	0,049*																																																																																					
	Erkek	198	77,66	9,02																																																																																							

p<0,05

‘Kanıt Tanıma Kullanma’, ‘Mekânı Algılama’, ‘Sebepler – Sonuç İlişkisini Belirleme’, ‘Karar Verme’ becerisinde ve ‘Kütüphane ve Referans Kaynakları Kullanma’ becerisinde kız öğrencilerin aritmetik ortalama puanlarıyla erkek öğrencilerin puanlarının birbirlerine yakın olduğu ve aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır.

‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma’ becerisi için kız öğrencilerin 10,54 puan, erkek öğrencilerin 10,14 puan aldığı görülmekte ve aralarında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere kız öğrenciler erkek öğrencilere göre bilgiyi daha iyi kullanabilir biçimde planlamakta ve yazabilmektedir.

‘Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma’ becerisinde de kız öğrencilerin 5,27 puan, erkek öğrencilerin 5,04 puan aldığı ve aralarında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre kız öğrenciler erkek öğrencilere oranla daha iyi tablo, diyagram ve grafik okuma becerisine sahiptir.

‘Karşılaştırma Yapma’ becerisi için kız öğrencilerin 13,17 puan, erkek öğrencilerin 12,50 puan aldığı ve aralarında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha iyi düzeyde karşılaştırma yapma becerisine sahiptir.

Becerilerin cinsiyet değişkenine göre toplam değerine bakıldığında ise kız öğrencilerin 79,31 puan, erkek öğrencilerin 77,60 aldığı görülmekte ve aralarında kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık gözlemlenmektedir. Denilebilir ki; kız öğrenciler doğrudan verilecek becerileri erkek öğrencilere göre daha iyi kazanmışlardır.

Doğrudan Verilecek Becerilerin ‘Ailenin Ekonomik Durumu’ Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında araştırmanın üçüncü alt amacı olan ‘4. sınıf öğrencilerinin Sosyal bilgiler dersinde doğrudan verilecek beceriler kapsamındaki becerileri kazanma durumları öğrencilerin *ailelerinin ekonomik düzeylerine* göre anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?’ sorusunun yanıtlarını bulmak için Bağımsız Gruplar için t-Testi uygulanmıştır.

Tablo 5. Becerilerin “Ailenin ekonomik durumu” Değişkenine Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Beceriler	Ailenin ekonomik durumu	N	\bar{X}	S	t	p
Kanıt tanıma kullanma	Orta	148	11,02	1,27	2,186	0,029*
	İyi	249	11,27	1,00		
Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma	Orta	148	9,99	1,69	3,485	0,001*
	İyi	249	10,55	1,43		
Mekânı algılama	Orta	148	10,30	1,60	2,241	0,026*
	İyi	249	10,64	1,36		
Tablo, diyagram ve grafik okuma	Orta	148	5,09	1,25	0,847	0,398
	İyi	249	5,19	1,10		
Karşılaştırma yapma	Orta	148	12,54	2,48	1,967	0,050*
	İyi	249	13,01	2,14		
Sebeup – sonuç ilişkisini belirleme	Orta	148	4,40	1,90	0,334	0,739
	İyi	249	4,46	1,83		
Karar verme	Orta	148	13,13	2,01	3,371	0,001*
	İyi	249	13,76	1,64		
Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Orta	148	10,14	1,87	2,954	0,004*
	İyi	249	10,68	1,66		
Ölçeğin Geneli	Orta	148	76,64	9,31	3,440	0,001*
	İyi	249	79,59	7,52		

*p<0,05

‘Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma’ becerisi ve ‘Sebeup – Sonuç İlişkisini Belirleme’ becerisi incelendiğinde aile ekonomik durumu açısından öğrencilerin aritmetik ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığı anlaşılmıştır.

‘Kanıt Tanıma Kullanma’ becerisi incelendiğinde aile ekonomik durumu orta olan öğrencilerin 11,02 puan, aile ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin 11,27 puan aldığı görülmüştür. Aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır. Buradan da anlaşılacağı gibi aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler daha iyi kanıt tanımakta ve kullanmaktadır.

‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma’ becerisi incelendiğinde aile ekonomik durumu orta olan öğrencilerin 9,99 puan, aile ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin 10,55 puan aldığı ve aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler daha iyi bir şekilde bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlamakta ve yazmaktadır.

‘Mekânı Algılama’ becerisi incelendiğinde aile ekonomik durumu orta olan öğrencilerin 10,30 puan, aile ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin 10,64 puan aldığı görülmekte ve aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık vardır. Yani aile ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin mekânı daha iyi algıladıkları düşünülebilir.

‘Karşılaştırma Yapma’ becerisi incelendiğinde aile ekonomik durumu orta olan öğrencilerin 12,54 puan, aile ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin 13,01 puan aldığı ve aralarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler daha iyi karşılaştırma yapma becerisine sahiptir.

‘Karar Verme’ becerisi incelendiğinde aile ekonomik durumu orta olan öğrencilerin 13,13 puan, aile ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin 13,76 puan aldığı görülmekte ve aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler daha özgür ve rahat bir şekilde karar verebilmektedir.

‘Kütüphane ve Referans Kaynakları Kullanma’ becerisi incelendiğinde aile ekonomik durumu orta olan öğrencilerin 10,14 puan, aile ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin 10,68 puan aldığı görülmekte ve aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler kütüphane ve referans kaynaklarını daha etkin kullanabilmektedirler.

Becerilerin ailenin ekonomik durumu değişkenine göre toplam değerine bakıldığında ise aile ekonomik durumu orta olan öğrencilerin 76,64 puan, aile ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin 79,59 puan aldığı görülmekte ve aralarında aile ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Denilebilir ki; aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler doğrudan verilecek becerileri aile ekonomik durumu orta olan öğrencilere göre daha iyi kazanmıştır. Ekonomik durum şüphesiz çocukların ön yaşantılarının düzeyini belirleme ve çeşitli imkânları sunma açısından önemli bir değişken olarak ifade edilebilir.

Doğrudan Verilecek Becerilerin ‘Sınıf Mevcudu’ Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında araştırmanın dördüncü alt amacı olan ‘4. sınıf öğrencilerinin Sosyal bilgiler dersinde doğrudan verilecek beceriler kapsamındaki

becerileri kazanma durumları öğrencilerin *sınıf mevcuduna* göre anlamlı olarak farklılık göstermekte midir?’ sorusunun yanıtlarını bulmak için Bağımsız Gruplar için t-Testi uygulanmıştır.

Tablo 6. Becerilerin “Sınıf mevcudu” Değişkenine Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Beceriler	Sınıf mevcudu	N	\bar{X}	S	t	p
Kanıt tanıma kullanma	21-30 arası	273	11,10	1,12	1,826	0,069
	31 ve üzeri	124	11,33	1,10		
Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma	21-30 arası	273	10,31	1,67	0,591	0,555
	31 ve üzeri	124	10,41	1,27		
Mekânı algılama	21-30 arası	273	10,42	1,48	1,929	0,054
	31 ve üzeri	124	10,72	1,38		
Tablo, diyagram ve grafik okuma	21-30 arası	273	5,06	1,27	2,278	0,023*
	31 ve üzeri	124	5,35	0,83		
Karşılaştırma yapma	21-30 arası	273	12,88	2,43	0,000	1,000
	31 ve üzeri	124	12,83	1,92		
Sebeup – sonuç ilişkisini belirleme	21-30 arası	273	4,43	1,89	0,216	0,829
	31 ve üzeri	124	4,47	1,78		
Karar verme	21-30 arası	273	13,40	1,88	2,058	0,040*
	31 ve üzeri	124	13,80	1,62		
Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	21-30 arası	273	10,45	1,76	0,555	0,579
	31 ve üzeri	124	10,55	1,74		
Ölçeğin Geneli	21-30 arası	273	78,03	8,82	1,621	0,106
	31 ve üzeri	124	79,50	7,11		

*p<0,05

‘Kanıt Tanıma Kullanma’, ‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma’, ‘Mekânı Algılama’, ‘Karşılaştırma Yapma’, ‘Sebeup – Sonuç İlişkisini Belirleme’ ve ‘Kütüphane ve Referans Kaynakları Kullanma’ becerileri incelendiğinde sınıf mevcudu açısından öğrencilerin puanları arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığı anlaşılmıştır.

‘Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma’ becerisi incelendiğinde sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler 5,06 puan, sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler 5,35 puan aldığı görülmekte ve sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğu gözlemlenmektedir. Denilebilir ki, sınıf mevcudu kalabalık sınıflarda öğrenciler fazla etkileşime girerek daha iyi bir şekilde tablo, diyagram ve grafik okuyabilmektedirler.

‘Karar Verme’ becerisi incelendiğinde sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler 13,40 puan, sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler 13,80 puan aldığı ve sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Sınıf mevcudu kalabalık sınıflarda öğrenciler fazla etkileşime girerek karar verme becerisini geliştirmektedir.

Becerilerin sınıf mevcudu değişkenine göre toplam değerine bakıldığında ise sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrencilerin 78,03 puan, sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrencilerin 79,50 puan aldığı görülmekte ve aralarında anlamlı bir farklılık

gözlemlenmemektedir. Bütün değişkenler açısından değerlendirildiğinde sadece sınıf mevcudu değişkeninde gerek toplam puanlarda gerekse de beceriler bazında anlamlı farklılık diğer değişkenlere (cinsiyet, ekonomik durum, sosyal bilgiler ders başarısı) göre çıkmamıştır denilebilir. Sınıf mevcutlarının birbirine yakın olmasının da bu sonuçta etkili olabileceği ifade edilebilir.

Doğrudan Verilecek Becerilerin ‘Sosyal Bilgiler Ders Başarısı’ Değişkenine Göre Analizi

Bu başlık altında araştırmanın beşinci alt amacı olan ‘4. sınıf öğrencilerinin Sosyal bilgiler dersinde doğrudan verilecek beceriler kapsamındaki becerileri kazanma durumları öğrencilerin *sosyal bilgiler ders başarısına* göre anlamlı olarak farklılık göstermekte midir? sorusunun yanıtlarını bulmak için Bağımsız Gruplar için t-Testi uygulanmıştır.

Tablo 7. Becerilerin “Sosyal Bilgiler Ders Başarısı” Değişkenine Göre Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Beceriler	Ders başarısı	N	\bar{X}	S	t	p
Kanıt tanıma kullanma	Orta	94	10,44	1,51	7,889	0,000*
	İyi	302	11,41	0,83		
Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma	Orta	94	9,43	1,93	6,911	0,000*
	İyi	302	10,63	1,29		
Mekânı algılama	Orta	94	9,58	1,81	7,690	0,000*
	İyi	302	10,81	1,17		
Tablo, diyagram ve grafik okuma	Orta	94	4,60	1,40	5,599	0,000*
	İyi	302	5,34	1,00		
Karşılaştırma yapma	Orta	94	11,68	2,98	5,955	0,000*
	İyi	302	13,21	1,86		
Sebep – sonuç ilişkisini belirleme	Orta	94	3,44	2,13	6,265	0,000*
	İyi	302	4,76	1,64		
Karar verme	Orta	94	12,25	2,30	8,503	0,000*
	İyi	302	13,93	1,41		
Kütüphane ve referans kaynakları kullanma	Orta	94	9,48	1,90	6,699	0,000*
	İyi	302	10,80	1,58		
Ölçeğin Geneli	Orta	94	70,94	10,12	11,893	0,000*
	İyi	302	80,92	5,86		

*p<0,05

Tablo 7 incelendiğinde doğrudan verilecek beceriler kapsamında yer alan bütün becerilerde öğrencilerin aritmetik ortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmıştır. Sosyal bilgiler ders başarısı yüksek olan dördüncü sınıf öğrencilerinin beceri kazanma durumunu gösteren puanların diğer öğrencilerden anlamlı olarak yüksek olduğu yani becerileri daha iyi kazandıkları ortaya çıkmıştır.

Becerilerin sınıf mevcudu değişkenine göre toplam değerine bakıldığında sosyal bilgiler ders başarısı orta olan öğrencilerin 70,94 puan, sosyal bilgiler ders

başarısı iyi olan öğrencilerin 80,92 puan aldığı görülmekte ve aralarında sosyal bilgiler ders başarısı iyi olan öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık gözlemlenmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi sosyal bilgiler ders başarısı iyi olan öğrenciler tüm becerilerde daha iyi performans sergilemektedir. Araştırmanın da en net bulgularından birisinin bu olduğu anlaşılmaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının ünitelerinde doğrudan verilecek becerileri temel aldığından sonuçlar bu beceriler özelinde sunulmuştur:

‘Kanıt Tanıma ve Kullanma’ becerisi: Sosyal bilgiler dersinin en önemli amaçlarından birisi de; öğrencilerde, kanıt kullanma, kanıta dayalı akıl yürütme becerilerini geliştirmektir. Bu açıdan sosyal bilgiler dersinde öğrencileri kanıt niteliği taşıyan birinci elden kaynaklar ve ikinci elden kaynaklarla karşılaştırmak gereklidir (MEB, 2005).

Araştırmada alınabilecek 12 azami puan üzerinden ortalama 11,17 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Kanıt Tanıma Kullanma’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli oldukları anlaşılmaktadır. Kanıt Tanıma ve Kullanma’ becerisinde kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık *bulunmadığı* ortaya çıkmıştır. Kız öğrenciler ile erkek öğrenciler benzer düzeyde kanıtı tanımakta ve kullanmaktadır. Araştırmada aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler daha iyi kanıt tanımakta ve kullanmaktadır. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık *olmadığı* ortaya çıkmıştır. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler benzer düzeyde kanıt tanımakta ve kullanmaktadır. ‘Kanıt Tanıma Kullanma’ becerisi incelendiğinde sosyal bilgiler ders başarısı iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Sosyal bilgiler ders başarısı yüksek olan öğrenciler kanıt tanıma ve kullanmada sosyal bilgiler ders başarısı orta olan öğrencilerden daha başarılıdır.

‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma’ becerisi: Öğrencilerinizin söyleşi, röportaj veya sözlü tarih çalışması gibi etkinlikleri yürütürken sahip olmaları gereken en önemli beceri not alma becerisidir (MEB, 2005).

Araştırmada alınabilecek 12 azami puan üzerinden ortalama 10,34puana sahip dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli oldukları anlaşılmaktadır. ‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma’ becerisinde kız öğrencilerin *lehine* anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha iyi bilgiyi kullanılabilir biçimde planlamakta ve yazabilmektedir. Araştırmada aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler daha iyi bir şekilde bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlamakta ve yazmaktadır. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler arasında da anlamlı bir farklılık

olmadığı görülmüştür. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler benzer düzeyde bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlamakta ve yazmaktadır. ‘Bilgiyi Kullanılabilir Biçimlerde Planlama ve Yazma’ becerisi incelendiğinde sosyal bilgiler ders başarısı iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Sosyal bilgiler ders başarısı yüksek olan öğrenciler bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazmada sosyal bilgiler ders başarısı orta olan öğrencilerden daha başarılıdır.

. **‘Mekânı Algılama’ becerisi:** Mekânı algılama becerisi sadece ortamda olan unsurları fark edip söyleme, onların niceliği ve niteliklerini tanıma ile ilgili değildir. Özellikle mekânın farklı şekillerde ifade edilmesinde, yani en basit anlamıyla çizilmesinde mekânı algılama becerisi çok önemlidir. Mekânı algılama becerisi gelişmiş bir öğrenci, mekânla ilgili çizimleri iyi okuyabilir ve mekâna ait bilgileri kullanarak kâğıt üzerinde çeşitli çizimler yapabilir ve bir yeri, kâğıt üzerine çizilmiş hali ile karşılaştırabilir. Sonuçta varlıklar arasındaki ilişkiyi daha kolay kavrayabilir; buna bağlı olarak da coğrafi kavramları algılaması, bunlar arasındaki ilişkilerle, bunların sebep ve sonuçlarını açıklayabilmesi mümkün olur (MEB, 2005).

Araştırmada ‘Mekânı Algılama’ becerisi için dördüncü sınıf öğrencilerinin 12 puan üzerinden 10,51 ortalama puana sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ‘Mekânı Algılama’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli oldukları anlaşılmaktadır. ‘Mekânı Algılama’ becerisinde kız öğrencilerin ile erkek öğrenciler ve arasında anlamlı bir farklılık *olmadığı* ortaya çıkmıştır. Kız öğrenciler ile erkek öğrenciler benzer düzeyde mekânı algılama becerisine sahiptir. Araştırmada aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler mekânı daha iyi algılamaktadır. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık *olmadığı* bulunmuştur. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler benzer düzeyde mekânı algılama becerisine sahiptir. ‘Mekânı Algılama’ becerisi incelendiğinde sosyal bilgiler ders başarısı iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Sosyal bilgiler ders başarısı yüksek olan öğrenciler mekânı algılama becerisinde sosyal bilgiler ders başarısı orta olan öğrencilerden daha başarılıdır.

. **‘Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma’ becerisi:** Hepimiz konuşarak ya da yazarak bir şeyleri ifade ederken belli bir sınıflandırma yaparız. Bu sayede anlattıklarımız düzgün ve anlamlı bir hâl alır. Örneğin yazı yazmak harfler arasında önceden belirlenmiş bir sınıflandırmanın ürünüdür. Tıpkı bunun gibi veriler için de sınıflandırma ve daha iyi ifade etme yöntemleri oluşturulmuştur (MEB, 2005). Bu beceri için öğrencilerden seviyelerine uygun tablolar oluşturmalarını istemek, basit anlamda bir veriyi görselleştirmeye yarayan diyagramları oklar ve geometrik şekiller yardımıyla yapmalarını sağlamak, sayılar arasındaki bağıntıyı görebilme, şekilleri ve üç boyutlu ifadeleri algılayabilme becerilerini gerektiren, konuyu somutlaştıran, kalıcı öğrenme sağlayan çeşitli grafikler çizmelerini sağlamak önemlidir.

Araştırmada 6 azami puan üzerinden ortalama 5,15 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma’ becerisinde yüksek düzeyde

yeterli oldukları anlaşılmaktadır. ‘Tablo, Diyagram ve Grafik Okuma’ becerisinde kız öğrencilerin *lehine* anlamlı bir farklılık çıkmıştır. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha iyi düzeyde tablo, diyagram ve grafik okuyabilmektedir. Araştırmada aile ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin aralarında anlamlı bir farklılık *görülmemektedir*. Yani; aile ekonomik durumu orta olan öğrenciler ve aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler benzer düzeyde tablo, diyagram ve grafik okuyabilmektedir. Sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Denilebilir ki, sınıf mevcudu kalabalık sınıflarda öğrenciler fazla etkileşime girerek daha iyi bir şekilde tablo, diyagram ve grafik okuyabilmektedirler. Sosyal bilgiler ders başarısı iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık vardır. Yani; sosyal bilgiler ders başarısı yüksek olan öğrenciler daha iyi düzeyde tablo, diyagram ve grafik okuyabilmektedir.

. **‘Karşılaştırma Yapma’ becerisi:** Belirlenmiş geçerli ve güvenilir bir kriter yardımıyla, aynı kategoriye giren şeylerin bir arada değerlendirilmesidir. Birikim ve tutarlı bir mantık gerektirir. Karşılaştırma yapmak nesnel, olgular, kişiler, eserler, kurum, kişi ya da süreçler arasındaki benzerlik ve farklılığı belirlemek anlamına gelmektedir. Bu uygulama gerçekte, öğrencilerin beklenmedik sonuçlar çıkarmalarına, genellemeler ve ilkeler türetmelerine yardımcı olan bir yaratıcı düşünme etkinliğidir. Herhangi bir veriler bütününden çıkarılan sonuçların karşılaştırılması, nesnel ve kabul edilebilir sonuçların belirlenmesinde önemli katkı sağlayabilmektedir (MEB, 2005).

Araştırmada 15 azami puan üzerinden ortalama 12,83 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Karşılaştırma Yapma’ becerisinde yeterli oldukları anlaşılmaktadır. ‘Karşılaştırma Yapma’ becerisi için kız öğrencilerin *lehine* anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmektedir. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha iyi düzeyde karşılaştırma becerisine sahiptir. Araştırmada aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık görülmektedir. Aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler daha iyi düzeyde karşılaştırma yapma becerisine sahiptir. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık *olmadığı* ortaya çıkmıştır. Yani; sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler benzer düzeyde karşılaştırma becerisine sahiptir. ‘Karşılaştırma Yapma’ becerisi incelendiğinde yine sosyal bilgiler ders başarısı iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık söz konusudur. Sosyal bilgiler ders başarısı yüksek olan öğrenciler karşılaştırma yapma becerisinde sosyal bilgiler ders başarısı orta olan öğrencilerden daha başarılıdır.

. **‘Sebe – Sonuç İlişisini Belirleme’ becerisi:** Öğrencilerin sebep-sonuç ilişkisini kavrayabilmelerinde onların günlük yaşamlarındaki sebep-sonuç ilişkileri üzerine düşünceleri ve ilişkiyi özetleyen basit sebep-sonuç diyagramları oluşturmaları, olayların kronolojik olarak sıraya dizilmesi, gazete makalelerini okuyup kısa özetler yazmaları önemlidir (MEB, 2005).

Araştırmada 6 azami puan üzerinden ortalama 4,44 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Sebe – Sonuç İlişisini Belirleme’ becerisinde yeterli oldukları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte diğer becerilere oranla ortalamanın düşük kaldığı da anlaşılmaktadır. Örnek olay yöntemi ve tartışma teknikleri ile balık kılçığı gibi

teknikler öğrencilerin sebep sonuç ilişkisi belirleme becerisini arttırabilir. Araştırmada kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık *olmadığı* sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrenciler ile erkek öğrenciler aynı puanı aldıklarından, diyebiliriz ki, kız ve erkek öğrenciler aynı düzeyde sebep – sonuç ilişkisini belirleyebilmektedir. Aile ekonomik durumu orta olan öğrenciler ile aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık *görülmemektedir*. Yani; öğrenciler benzer düzeyde sebep-sonuç ilişkisi belirleyebilmektedir. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler aralarında anlamlı bir farklılık *olmadığı* ortaya çıkmıştır. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler benzer düzeyde sebep-sonuç ilişkisini belirleyebilmektedir. ‘Sebep – Sonuç İlişkisini Belirleme’ becerisi incelendiğinde sosyal bilgiler ders başarısı iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık görülmüştür. Sosyal bilgiler ders başarısı yüksek olan öğrenciler sebep-sonuç ilişkisini belirleme becerisinde sosyal bilgiler ders başarısı orta olan öğrencilerden daha başarılıdır denilebilir.

. **‘Karar Verme’ becerisi:** Sosyal bilgiler programının önemseydiği becerilerden biri de karar vermedir. Karar verme becerisinin geliştirilmesi için her fırsat kullanılmalıdır (MEB, 2005). Özellikle tartışma teknikleri sınıf öğretmenleri için sosyal bilgiler dersinde en uygulanabilir kolaylaştırıcıdır.

Araştırmada 15 azami puan üzerinden ortalama 13,52 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Karar Verme’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli oldukları anlaşılmaktadır. ‘Karar Verme’ becerisinde kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık *olmadığı* anlaşılmıştır. Yani; kız öğrenciler ile erkek öğrenciler benzer düzeyde karar verme becerisine sahiptirler. Ayrıca aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Yani aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler daha özgür ve rahat bir şekilde karar verebilmektedir. Araştırmada sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık vardır. Yani sınıf mevcudu kalabalık sınıflarda öğrenciler daha fazla etkileşime girerek karar verme becerisini geliştirmektedir. Sınıf öğretmenlerinin kullandıkları yöntem ve teknikler bu farklılığın sebebi olabilir. ‘Karar Verme’ becerisi incelendiğinde sosyal bilgiler ders başarısı iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sosyal bilgiler ders başarısı yüksek olan öğrencilerin karar verme becerisinde sosyal bilgiler ders başarısı orta olan öğrencilerden daha başarılı olduğu ifade edilebilir.

. **‘Kütüphane ve Referans Kaynakları Kullanma’ becerisi:** Kütüphanede araştırma yapma, ansiklopedi, almanak ve atlas kullanma, özet çıkarma ve not tutma şeklinde okuduğunu düzenleme becerileri önemlidir (MEB, 2005).

Araştırmada 12 azami puan üzerinden ortalama 10,48 puan alan dördüncü sınıf öğrencilerinin ‘Kütüphane ve Referans Kaynakları Kullanma’ becerisinde yüksek düzeyde yeterli oldukları anlaşılmaktadır. İl halk kütüphanesi, ÇOMÜ kütüphaneleri gibi araştırmanın yapıldığı il bazında imkânların geniş olduğu düşünüldüğünde beklenen sonuçlardan birisi olarak değerlendirilebilir. ‘Kütüphane ve Referans Kaynakları Kullanma’ becerisinde de kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık *olmadığı* bulunmuştur. Kız öğrenciler ve erkek

öğrenciler benzer düzeyde kütüphane ve referans kaynaklarını kullanabilmektedir. Araştırmada aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık gözlenmektedir. Aile ekonomik durumu iyi olan öğrenciler kütüphane ve referans kaynaklarını daha etkin kullanabilmektedirler. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık *olmadığı* görülmüştür. Sınıf mevcudu 21-30 arası olan öğrenciler ile sınıf mevcudu 31 ve üzeri olan öğrenciler benzer düzeyde kütüphane ve referans kaynaklarını kullanabilmektedir. ‘Kütüphane ve Referans Kaynakları Kullanma’ becerisi incelendiğinde sosyal bilgiler ders başarısı iyi olan öğrenciler *lehine* anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Sosyal bilgiler ders başarısı yüksek olan öğrenciler kütüphane ve referans kaynaklarını daha iyi kullanabilmektedir.

Bütün derslerle olduğu gibi sosyal bilgiler dersinin öğretiminde de tek bir yöntem ya da teknik kullanılmamalı, amaçlara uygun farklı yöntem ve teknikler seçilmelidir. Öğretmen, öğrenme süresi ve fırsatı tanınan herkesin öğrenebileceğini bilmeli ve bu doğrultuda hareket etmelidir. Öğretimin düzenlenmesinde öncelikle yapılması gereken, hangi yöntemin uygulanacağına karar vermektir. Seçilen yöntem; tekniklerin, araç ve materyallerin belirlenmesine rehberlik eder (Çelikkaya, 2008). Böylece doğrudan verilecek beceriler üniteler bazında daha kolaylıkla geliştirilebilir. Özbaş’ın (2012) Thornton’dan (2005) aktardığına göre öğretmenler “programın – öğretimin kapıcısı” metaforu ile açıklanabilir. Thornton’a göre, günümüz okullarında sosyal bilgiler öğretmeninden beklenen, uzmanlar tarafından geliştirilen programı tam ve eksiksiz olarak öğrencilerine aktarıp onları itaat eden vatandaşlar olarak yetiştirmek değildir. Artık, sosyal bilgiler öğretmenlerinin tıpkı bir kapıcı gibi iki görevi bulunmaktadır. Bunlardan ilkinde sosyal bilgiler öğretmenleri kapıdan içeri neyin, hangi sıra ile girebileceğine yani; programda neyin ne zaman, hangi önem sırası ile öğretileceğine karar verendir. Öğretmenlerin ikinci görevi ise, kapıdan içeriye alınanların öğrencilere nasıl öğretileceğidir.

Literatür incelendiğinde yapılan bu araştırmayla doğrudan ilgili çalışmaya rastlanılamamıştır. Bununla birlikte Çelikkaya (2011), Sosyal Bilgiler Programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyini sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleriyle belirlemeye çalışmış ve programda belirtilen becerileri genel olarak kısmen düzeyde kazandırmakta olduklarını ortaya koymuştur. Mutluer de (2013) yine sosyal bilgiler öğretmenleriyle yaptığı görüşmelerden sosyal bilgiler öğretmelerinin sosyal bilgiler programlarında yer alan temel beceriler hakkında eksik bilgilerinin olduğunu, beceri öğretimi konusunda yetersizliklerin olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmalar dışında benzer çalışmanın olmadığı dikkat çekmektedir. Literatürde becerileri konu alan araştırmalardan daha çok eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme gibi beceriler, program hakkındaki öğretmen görüşleri ve değerleri konu alan araştırmalara rastlanılmaktadır.

Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve yansıtıcı düşünme gibi üst düzey becerileri kazanma adına dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersi doğrudan verilecek becerileri kazanmış olan öğrencilerin ortaokul sosyal bilgiler dersine hazırlık becerileri açısından yeterliliği sağlanmış demektir. Bu araştırma doğrudan verilecek becerilerin kazanılma durumunu inceleyen ilk araştırma olması sebebiyle

(literatürde benzer bir çalışmaya rastlanılmadığından) benzer araştırma sonuçlarıyla kıyaslama olanağı bulunamamıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda farklı örneklerde benzer araştırmaların yapılması gerektiği, nitel çalışmalarla yorumlayıcı sonuçlara ulaşılması gerektiği ifade edilebilir.

KAYNAKLAR

- Ambarlı, A. (2010). *Türkiye’de Cumhuriyetten Günümüze Sosyal Bilgiler Programları (Değişiklikler, Düzenlemeler, Güncellemeler)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ata, B. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı.C. Öztürk, (Ed.) *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* içinde (s.33-47).Ankara: Pegem A Yayınları.
- Çelikkaya, T. (2008). *Yapılandırmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Öğretiminde Başarı, Tutum ve Kalıcılığa Etkisi (5.Sınıf Örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyi: Öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 969-990.
- Doğanay, A. (2004). Sosyal bilgiler eğitiminin genel amaçları ne olmalıdır?,*Dokuz Eylül Üniversitesi, I. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi Tebliğleri*, (15-17 Mayıs), İzmir.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Köktürk M. (2006). *Kültürün dünyası*. Ankara: Hece Yayınları.
- Köstüklü, N. (2001). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*, Konya: Günay Ofset.
- MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi (4.-5. Sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü
- Mutluer, C. (2013). Sosyal bilgiler programlarında yer alan beceriler hakkında sosyal bilgiler öğretmen görüşleri. *Turkish Studies*, 8(7), 355-362.
- Özbaş, Ç. B. (2012). Sosyal bilgiler öğretmeni olarak, ben kimim?":Sosyal bilgiler öğretmenlerinin mesleki kimliklerine yönelik görüşlerinin metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Turkish Studies*, 7(2), 821-838.
- Öztürk, C. (2003). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Parker, W. (2012). *Social studies in elementary education*. Boston: Pearson.
- Safran, M. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış. B. Tay, ve A. Öcal, (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* içinde (s. 3). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Sönmez, V. (1999). *Sosyal bilgiler öğretimi kılavuzu*. MEB: Öğretim Kitapları Dizisi.
- Thornton, S. (2005). *Teaching social studies that matters*. New York: Teachers College Press.